

Факултет ПравниУНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Веће научних области правно-
економских наука

(Број захтева)

(Назив већа научне области коме се захтев упућује)

(Датум)

ЗАХТЕВ**за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији**

Молимо да, сходно члану 46. ст.5. тач. 4. Статута Универзитета у Београду ("Гласник Универзитета", број 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Јелене (Драган) Лепетић

(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ **Јелена (Драган) Лепетић**

(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавила је докторску дисертацију под називом: „**Компанијскоправни режим сукоба интереса**“из научне области: пословноправнаУниверзитет је дана 4. јуна 2013. године својим актом под бр. 02-03-61206-1445/4-13 дао сагласност на предлог теме

докторске дисертације која је гласила:

„Компанијскоправни режим сукоба интереса“

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Јелене (Драган) Лепетић

(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 31. марта 2014. одлуком Факултета под бр. 03-817/2, у саставу:

Име и презиме члана комисије	звање	научна област
1. др Мирко Васиљевић	редовни професор	пословноправна
2. др Небојша Јовановић	редовни професор	пословноправна
3. др Марко Рајчевић	редовни професор	пословноправна

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на

седници одржаној дана 30. јуна 2014. године.**ДЕКАН ФАКУЛТЕТА****професор др Сима Аврамовић**

- Прилог:
1. Извештај комисије са предлогом.
  2. Акт Наставно-начног већа факултета о усвајању извештаја.
  3. Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ
Београд, 19. мај 2014. године

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Београду од 31. марта 2014. године одређена је комисија за преглед и оцену докторске дисертације кандидаткиње **Јелене Лепетић**, дипломираног правника-мастера, под насловом: „**Компанијскоправни режим сукоба интереса**“ у саставу: *др Мирко Васиљевић*, редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду, *др Небојша Јовановић*, редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду и *др Марко Рајчевић*, редовни професор Правног факултета Универзитета у Бања Луци.

Након што је пажљиво и детаљно прегледала докторску дисертацију, Комисија има задовољство и част да Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду поднесе следећи

ИЗВЕШТАЈ

I Основни подаци о кандидату и дисертацији

1. Основни подаци о кандидату

Јелена Лепетић је рођена 20.02.1983. год. у Котору. Завршила је основну школу и гимназију општег смера у Херцег-Новом као носилац дипломе „Луча“. Правни факултет Универзитета у Београду уписала је 2001. године и дипломирала 2006. године са просечном оценом 9,74. Учесвовала је у раду већег броја студијских група и успешно је одбранила два семинарска рада. Током студирања два пута је била стипендиста града Херцег-Новог. Крајем 2006. године уписала је дипломске академске студије – мастер на Правном факултету Универзитета у Београду из уже Управноправне научне области и исте завршила 2008. године са просечном оценом 9,75 одбравивши мастер рад „„Ћутање управе“ са посебним освртом на спор пуне јурисдикције“, са оценом 10 пред комисијом у саставу проф. др Зоран Томић и проф. др Добросав Миловановић 15.01.2008. Крајем 2008. године уписала је докторске студије из Пословноправне научне области на Правном факултету Универзитета у Београду. Положила је Методе научно-истраживачког рада и вештина пред комисијом у саставу проф. др Мирко Васиљевић и проф. др Сима Аврамовић 11.05.2009. године са оценом 10, први усмени докторски испит пред комисијом у саставу проф. др Мирко Васиљевић, проф. др Небојша Јовановић и проф. др Вук Радовић 28.10.2009. године са просечном оценом 9, други усмени докторски испит пред комисијом у саставу проф. др Гордана Илић-Попов и проф. др Дијана Марковић-Бајаловић 10.11.2010. године са просечном оценом

10, два испита са мастер програма из Пословноправне научне области, одбранила преддокторски рад „Однос компанијског и управног права“, са оценом 10 пред комисијом у саставу проф. др Мирко Васиљевић и проф. др Зоран Томић 14.06.2010. године. Успешно је одбранила семинарски рад „Објављивање повлашћених информација“, под менторством проф. др Мирка Васиљевића 19.09.2011. године. Успешно је одбранила пројекат докторске дисертације под називом „Компанијскоправни режим сукоба интереса“ пред комисијом у саставу проф. др Мирко Васиљевић, проф. др Небојша Јовановић и проф. др Вук Радовић 17.12.2012. године.

Радила је као адвокатски приправник у Херцег-Новом од 2006. до 2008. године, затим до септембра 2009. године као истраживач приправник у Институту за упоредно право у Београду. На место сарадника у настави за предмете Компанијско и Сечајно право Правног факултета Универзитета у Београду примљена је у септембру 2009. године, а на место асистента за исте предмете у јануару 2011. године. У звање асистента реизабрана је октобру 2013. године. Од доласка на Правни факултет води вежбе из Компанијског и Трговинског права. Успешно је припремала тим студената за такмичење из области Компанијског права на енглеском језику. Била је секретар једне *ad hoc* арбитраже. Члан је редакције „Студентске ревије за привредно право“. Кандидаткиња је члан Удружења правника у привреди Србије. Од децембра 2013. године је секретар Катедре за грађанско право. Више пута је била учесник Мајских сусрета правника у привреди у В. Бањи и Копаоничке школе природног права. Била је референт на међународној конференцији *Contemporary Issues in Company Law* одржаној у Београду у септембру 2011. године.

Током јула 2008. год. била је учесник летњег тренинга *Ludwig-Maximilians-Universität München* на коме је успешно положила све испите из програма. Провела је два месеца на Макс Планк Институту за међународно приватно и упоредно право (*Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht*) у Хамбургу 2012. године као стипендиста Макс Планк Друштва (*Max-Planck-Gesellschaft*), а затим и три месеца 2013. године као сипендиста ДААД-а (*Deutscher Akademischer Austauschdienst*). Највећи део истраживања за докторску дисертацију обавила је на Макс Планк Институту за међународно приватно и упоредно право. Говори енглески језик, служи се француским и учи немачки језик.

Јелена Лепетић до сада је објавила више научних радова из области компанијског, стечајног и управног права, и то:

1. „Грађани и локална самоуправа у Црној Гори“, Страни правни живот, бр. 2/2008, стр. 195-216;
2. „Спор пуне јурисдикције у законодавству и пракси Србије“, Правни информатор, бр. 5/2008, стр. 46-53;
3. „Бела шенгенска листа“, Страни правни живот, бр. 1/2009, стр. 87-110;
4. „Eurojust – јачање правосудне сарадње у Европској унији“ (коауторски са Јеленом Ђеранић), Правни живот, бр. 14/2009, стр. 159-176;
5. „О појму *insider-a* у праву Сједињених Америчких Држава“, Право и привреда, бр. 4-6/2010, стр. 159-170;

6. „Регистрација привредних субјеката“, Правни живот, бр. 11/2010, стр. 193-202.
7. „О појму insider-a у праву Европске уније“, Право и привреда, бр. 4-6/2011, стр. 672-687;
8. „Златне акције у компанијском праву Србије“, Право и привреда, бр. 4-6/2012, стр. 164-178;
9. „О равноправности државе као акционара у неким формама капитал учешћа“, Правни живот, бр. 11/2012, стр. 111-126;
10. „Public Disclosure of Inside Information“, Annals of the Faculty of Law in Belgrade – Belgrade Law Review, No. 3/2012, стр. 188-206;
11. „Право акционара на постављање питања“, Право и привреда, бр. 4-6/2013, стр. 207-225;
12. „Последице отварања стечаја на арбитражни поступак у праву Србије“ (коауторски са Урошем Живковићем), Право и привреда, бр. 7-9/2014, стр. 459-468.

2. Основни подаци о дисертацији

Наставно-научно веће Правног факултета Универзитета у Београду на седници одржаној 28. јуна 2013. године одобрило је кандидаткињи Јелени Лепетић израду докторске дисертације под насловом „Компанијскоправни режим сукоба интереса“ и за ментора јој одредило др Мирка Васиљевића, редовног професора Правног факултета Универзитета у Београду.

Докторска дисертација Јелене Лепетић написана је на 319 страна текста А4 формата (ћирилични фонт 12, проред 1,5) не рачунајући списак литературе и у свему је усаглашена са стандардима Универзитета у Београду у погледу форме и садржаја докторске дисертације.

Дисертација је израђена на основу проучавања грађе која обухвата 277 библиографских јединица, великог броја домаћих и страних закона, других прописа и докумената, као и домаћих и страних судских одлука. Грађа коју је кандидаткиња користила за израду дисертације писана је на српском, енглеском, француском и немачком језику. Текст дисертације је подељен у осам целина: увод, шест глава и закључак.

II Предмет и циљ дисертације

Предмет докторске дисертације представља истраживање правног режима и садржаја дужности у вези са сукобом интереса у компанијском праву, као и последица повреде тих дужности. Истраживање је фокусирано на сукоб интереса који се односи на конкретизацију дужности лојалности (оданости), док су остали примери сукоба интереса у ширем смислу којима је циљ првенствено заштита неких других интереса, а не интереса привредног друштва, изван предмета ове докторске дисертације (нпр. накнаде, преузимање, пробијање правне личности). Предмет истраживања је сукоб интереса у друштвима капитала, али не и друштвима лица, како из разлога обухвата предмета дисертације, тако и из материјалноправних разлога који произилазе из различите природе и својстава друштава капитала и друштава лица.

Имајући претходно у виду, у дисертацији је дефинисан сукоб интереса у компанијскоправном смислу, између осталог, као сукоб личног интереса лица са посебним дужностима према друштву и интереса привредног друштва. Тако дефинисан сукоб интереса намеће потребу испитивања интереса привредног друштва, као сложеног правног субјекта, али и личног интереса лица са посебним дужностима, што кандидаткиња и чини. Поред анализе поменутих интереса, предмет ове докторске дисертације је анализа система посебних дужности у компанијском праву, субјеката дужности, као и лица према којима дужности постоје, а све то у циљу одређења положаја дужности у вези са сукобом интереса у систему дужности у оквиру компанијског права. Анализирани дужности у вези са сукобом интереса су дужност пријављивања правног посла или радње у којима постоји лични интерес или интерес повезаног лица и дужност избегавања сукоба интереса. На крају, предмет ове докторске дисертације су и последице повреде дужности у вези са сукобом интереса чиме је заокружен предмет истраживања.

С обзиром на то да је систем посебних дужности у српском компанијском праву трансплантиран из англосаксонских правних система, општи циљ истраживања је боље разумевање компанијскоправног режима сукоба интереса, односно дужности у вези са сукобом интереса у домаћем компанијском праву. Систем дужности у српском компанијском праву је још увек нов, о чему сведочи мали број судских одлука у вези са правилима о дужностима. Стога, један од циљева ове докторске дисертације је и давање конкретних предлога за измене и допуне постојећих законских решења које би омогућиле ширу примену института посебних дужности у вези са сукобом интереса. Ништа мање важан циљ ове докторске дисертације је давање објашњења института дужности са аспекта правника континенталног правног система посебно у домену последица повреде дужности у вези са сукобом интереса, што би заједно са претходно наведеним циљем омогућило бољу заштиту привредног друштва. Уопштено говорећи, утврђивање граница поступања лица са дужностима, посебно директора, добија све више на значају и у нашој држави у светлу економске кризе и бројних афера. Правилно схватање упоредноправних решења и њихово уподобљавање домаћим приликама и традицији, што подразумева измене и допуне законских решења, главни су циљеви ове докторске дисертације.

III Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Кандидаткиња Јелена Лепетић засновала је истраживање докторске дисертације на шест хипотеза, које је испитала да би утврдила њихову утемељеност, односно основаност и ваљаност.

Прва хипотеза је да је интерес привредног друштва посебан интерес, који се не може изједначити са интересом његових чланова. Привредно друштво је субјект права коме је признат правни субјективитет, при чему интерес чланова није једини интерес који постоји у оквиру привредног друштва. Стога, интерес привредног друштва мора се посматрати као посебан интерес. У оквиру компанијског права штите се, иако у мањој мери, нпр. и интереси поверилаца и запослених. Такође, изједначавање интереса друштва са интересом власника не

даје одговор на питање о интересима које групе акционара се говори имајући у виду да су интереси акционара често сукобљени. С друге стране, право утужења због повреде дужности поред друштва имају само чланови деривативно. Анализом упоредних закона и релевантне научне грађе, кандидаткиња закључује да је поступање у интересу привредног друштва као посебног интереса широко прихваћен стандард у компанијском праву. Питање правне природе тог интереса, схваћеног као *sui generis* интереса или као синтезе свих интереса у оквиру привредног друштва, не треба посматрати као манифестацију сукобљених модела, већ интерес привредног друштва треба схватити као компромисно решење.

Друга хипотеза је да је контрола кључни детерминент у погледу одређења лица са посебним дужностима. Имајући у виду да већа овлашћења према природи ствари доносе и више обавеза, кандидаткиња полази од претпоставке да би лица која имају посебне дужности према друштву требала да буду лица која имају посебна овлашћења. Анализом решења у упоредним правима, кандидаткиња закључује да су решења усаглашена када се ради о директорима као лицима са посебним дужностима, али да то није случај у погледу чланова друштва. Постоје две кредибилне опције којима законодавац може прибећи приликом регулисања дужности лојалности чланова друштва. Прва је да се сви чланови сматрају субјектима посебних дужности према друштву и једних према другима или да се субјектима дужности сматрају само контролни чланови друштва. Наиме, кандидаткиња критикује решење у домаћем праву према којем су субјекти посебних дужности чланови друштва са значајним капитал учешћем, при чему сви субјекти дужности имају посебне дужности искључиво према друштву. Кандидаткиња закључује да чланови друштва који нису контролни не треба да буду субјекти свих облика дужности лојалности и да је контрола кључни детерминент у том смислу. С друге стране, приликом одређења субјеката дужности пријављивања правног посла или радње контрола не треба да буде искључива одредница.

Трећа хипотеза је да дужност пажње представља крунску дужност која обухвата дужност лојалности у српском компанијском праву. Анализирајући домаћи закон којим су регулисана привредна друштва, кандидаткиња закључује да дужност пажње и дужност лојалности стоје у односу општег и посебног, што с друге стране није случај у англосаксонским правним системима. Поступање у најбољем интересу друштва, као део дужности пажње, подразумева остављање по страни личног интереса.

Четврта хипотеза је да правни режим сукоба интереса представља конкретизацију дужности лојалности. Подела дужности лојалности може се, између осталог, извршити према предмету дужности. Према критеријуму предмета дужности лојалности, врсте дужности лојалности су дужност пријављивања послова или радњи у којима постоји лични интерес, дужност избегавања сукоба интереса, дужност поштовања забране конкуренције и дужност чувања пословне тајне. Како су дужност пријављивања послова или радњи у којима постоји лични интерес и дужност избегавања сукоба интереса дужности у вези са сукобом интереса, кандидаткиња закључује да правни режим сукоба интереса у компанијском праву представља конкретизацију дужности лојалности.

Пета хипотеза је да дужност избегавања сукоба интереса и дужност поштовања забране конкуренције имају исту правну природу. Анализирајући правну природу поменутих дужности, кандидаткиња закључује да се дужност избегавања сукоба интереса и дужност поштовања забране конкуренције функционално преклапају, јер обе имају за циљ спречавање сукоба интереса ради заштите привредног друштва. Првопоменута дужност има за циљ спречавање краткорочног сукоба интереса, а другопоменута дужност дугорочног сукоба интереса. С друге стране, према српском позитивном праву ради се о две одвојене дужности, при чему су превиђена различита права која друштву стоје на располагању у случају повреде наведених дужности. Кандидаткиња Јелена Лепетић закључује да решења позитивног права нису базирана на схватању о јединственој правној природи дужности избегавања сукоба интереса и дужности поштовања забране конкуренције, те да их у том смислу треба кориговати.

Последња, шеста хипотеза је да сукоб интереса искључује примену правила пословне процене. У нашем праву преузет је концепт правила пословне процене Америчког института за право приликом дефинисања дужности пажње. Поред виђења правила пословне процене Америчког института за право, постоји и виђење тог правила према пракси суда Делавера. Имајући претходно у виду, кандидаткиња закључује да се у нашем праву однос правила пословне процене и сукоба интереса своди на однос дужности пажње и дужности лојалности, као однос општег и посебног, што подразумева да није потребно испитивати све елементе дужности пажње када постоји сукоб интереса. Стога, сукоб интереса искључује примену правила пословне процене у наведеном контексту.

IV Кратак опис садржаја дисертације

Прво поглавље, односно „Увод“ садржи два наслова: Предмет и Значај. У уводу је представљен предмет истраживања, при чему су постављена главна питања у форми излагања хипотеза. У оквиру другог наслова изложен је значај истраживања, о чему је већ било речи.

Друго поглавље под називом „Појам и карактеристике сукоба интереса“, састоји се из три наслова: Појам, Карактеристике и Разграничење од сродних института.

У оквиру првог наслова, кандидаткиња разграничава сукоб интереса и сукоб дужности, имајући у виду да једно лице може имати дужност поступања у интересу више лица, што не значи да поступање у интересу другог лица није и лични интерес лица са дужностима. Такође, с аспекта лица са дужностима сукоб интереса не настаје између два интереса, већ између његовог личног интереса и дужности према привредном друштву, па кандидаткиња прави разграничење и у том смислу. Након тога, дефинише сукоб интереса у компанијском праву као сукоб личног интереса лица са дужностима и интереса привредног друштва у правном послу или радњи које је могуће избећи, када на одлуку о предузимању посла или радње може утицати лице које има дужности према друштву, чији је циљ регулисања заштита привредног друштва. Кандидаткиња наводи седам елемената дефиниције сукоба интереса.

Затим, у оквиру другог наслова анализира следеће карактеристике сукоба интереса: различит приступ континенталних и англосаксонских правних система, потребу регулисања, законско предвиђање дужности, заштиту интереса привредног друштва, неуједначеност правила у Европској унији и начелну императивност правног режима. Различит приступ континенталних и англосаксонских правних система у односу према сукобу интереса произилази из различитог историјског развоја, па је стога системске природе. То је и један од разлога за неуједначеност регулисања сукоба интереса на нивоу Европске уније. Кандидаткиња указује на потребу регулисања предвидљивих и непредвидљивих сукоба интереса, при чему је непредвидљиве сукобе интереса, као сукобе које је могуће избећи вољом лица са дужностима, потребно регулисати законом у оквиру института дужности начелно императивним нормама. Посебно значајна карактеристика сукоба интереса је то што његово регулисање има за циљ заштиту привредног друштва.

У трећем наслову кандидаткиња разграничава сукоб интереса од сродних института. У питању је разграничење у односу на накнаде, преузимање, пробијање правне личности, заступништво, укључујући питање уговора са самим собом и једночланих друштава, злоупотребу инсајдерских информација и дужност чувања пословне тајне. И поред сличности сукоба интереса и института накнаде, правила о дужностима не примењују се на поменути институт јер је сукоб интереса код накнаде неизбежан и предвидљив и стога регулисан посебним правилима. Закључује да се преузимање не може изједначити са претходно дефинисаним сукобом интереса, јер се не ради о сукобу личног интереса лица са посебним дужностима и интереса привредног друштва, већ о сукобу личног интереса лица са посебним дужностима и интереса акционара. Када се ради о разграничењу са институтом пробијања правне личности, основна линија разграничења је то што се регулисањем пробијања правне личности регулише сукоб интереса чланова друштва који одговарају ограничено и интереса поверилаца, а не сукоб личног интереса чланова и интереса привредног друштва. У погледу разграничења од института заступништва, закључује да је од посебног значаја то што сврха института сукоба интереса није заштита друштва од неовлашћеног поступања заступника, већ од поступања која спадају у оквир његових овлашћења, али које лице са дужностима предузима или не предузима у личном интересу а не у интересу друштва. У оквиру института злоупотребе инсајдерских информација ради се регулисању сукоба интереса лица са посебним дужностима и интереса других инвеститора, чиме се штите инвеститори, а не о сукобу лица са посебним дужностима и интереса привредног друштва, чиме се штити друштво. С друге стране, иако предвиђање дужности чувања пословне тајне има за циљ заштиту привредног друштва, кандидаткиња закључује да се њиме не решава сукоб интереса лица са посебним дужностима и привредног друштва, већ сукоб интереса привредног друштва и његових конкурената.

Треће поглавље под називом „**Сукобљени интереси**“, подељено је на два наслова: Интерес привредног друштва и Интерес лица са посебним дужностима.

У оквиру првог наслова, кандидаткиња испитује појам и правну природу интереса привредног друштва, посебно се осврћући на акционарски и стејкхолдерски модел у том контексту, као и на интересе у повезаним

друштвима. У оквиру привредног друштва сукоб интереса различитих носилаца интереса (стејхолдера) је неизбежан. Управо је прихватање интереса привредног друштва као посебног интереса, који лица са дужностима приликом поступања морају ставити испред или бар у исту раван са личним интересом, гарант решавања сукоба интереса. Сукоб интереса у повезаним друштвима може се регулисати на три начина. У контексту института дужности од значаја је посебно регулисање сукоба интереса у повезаним друштвима предвиђањем посебних дужности контролног члана. С тим у вези, у оквиру истог наслова, анализиран је и интерес групе. Кандидаткиња закључује да је интерес групе неопходан за разјашњење дужности директора контролног и контролисаног друштва у теоријском смислу. С друге стране, то не значи да га је законом потребно предвидети, имајући у виду да се сукоб интереса у повезаним друштвима решава општим правилима о дужностима у друштвима повезаним капиталом и посебним правилима у друштвима повезаним уговором. Правила у вези са сукобом интереса примењују се на послове унутар групе.

У другом наслову кандидаткиња анализира лични интерес лица са посебним дужностима и интерес повезаних лица. За одређење личног интереса кључни су појмови независности и незаинтересованости, имајући у виду да лице са посебним дужностима мора поступати независно од личног интереса, чије се присуство може означити као заинтересованост. Наводи и анализира понаособ више врста личног интереса, и то: материјални и нематеријални; остварени и неостварени; унутрашњи и спољни; лични интерес чланова друштва и лица која њиме управљају и/или га заступају; лични интерес у правном послу и лични интерес у правној радњи; претходно и накнадно пријављени лични интерес; лични интерес у пословима које предузима друштво и лични интерес у пословима које друштво не предузима и директни и индиректни лични интерес. На крају, анализира појам и врсте интереса повезаних лица. Кандидаткиња закључује да је у Закону о привредним друштвима занемарено да су правни послови правне радње, као и да термин радња не обухвата пропуштање. Такође, наводећи да се у Закону неадекватно користи термин „треће лице“, кандидаткиња предлаже измене Закона у том смислу.

Четврто поглавље под називом „Дужности у компанијском праву“, подељено је на три наслова: Систем дужности у компанијском праву, Субјекти дужности и Лица према којима постоје дужности.

У оквиру првог наслова, дат је преглед именованих дужности у српском компанијском праву. Кандидаткиња даље анализира појам дужности, закључујући да се дужност пажње може изједначити са обавезом поступања са стандардом доброг привредника и са стандардом савесности и поштења, односно да дужност пажње обухвата дужност лојалности са своја два дела – савесношћу и поступањем у најбољем интересу друштва. Даље анализира појам фидуцијарних дужности, укључујући теорије о настанку фидуцијарног односа и разлике у категоризацији фидуцијарних дужности. Анализом упоредноправних решења, закључује да се изостављање дужности пажње из система фидуцијарних дужности у енглеском праву не може теоријски оправдати из угла правника континенталног правног система, имајући у виду да се ради о последици специфичног историјскоправног концепта. Напомиње да у нашем праву није регулисан фидуцијарни правни посао нити је фидуцијарна својина

законска категорија, закључујући да увођење концепта фидуцијарног посла у српско компанијско право није потребно јер не би допринело ефикаснијој примени института дужности. Кандидаткиња се бави питањем колико дужности чини систем дужности у компанијском праву, тј. да ли се ради о две или више дужности. Закључује да је у српском праву начелно прихваћен дводелни систем дужности (дужност пажње и дужност лојалности), иако дужност лојалности није посебно законом именована дужност. Даље анализира појам, сврху и врсте дужности лојалности, затим појам дужности пажње, укључујући дужност савесности и поштења, стандард пажње доброг привредника и дужност поступања у најбољем интересу друштва, као три њена елемента, и коначно однос дужности пажње и дужности лојалности, закључујући да је у нашем праву дужност пажње кровна дужност која обухвата дужност лојалности. На крају првог поднаслови, анализира концепт злоупотребе права у компанијском праву, закључујући да теорија злоупотребе права нема практични значај за наше компанијско право у погледу злоупотребе већине која се спречава применом општег режима дужности, али да би правнотеоријски могла бити од значаја у погледу вршења права мањинских чланова будући да они нису субјекти посебних дужности.

У другом наслову кандидаткиња анализира субјекте дужности. Испитивајући директоре као субјекте дужности, бави се питањем правног основа дужности директора, посебно уговором о контроли и управљању и контролном друштву као субјекту дужности, затим повећањем накнаде директора, дужностима директора у поступку стицања контроле, укључујући правило забране осујећења преузимања, продају положаја, фидуцијарно изузеће и предност интереса акционара над интересом друштва. Затим анализира чланове надзорног одбора као субјекте дужности, бавећи се партиципацијом запослених, питањем бившег директора као члана надзорног одбора, питањем чланова надзорног одбора као представника банака и на крају државе и чланства у надзорном одбору. Када се ради о члановима као субјектима дужности, посебно анализира контролног члана као субјекта дужности, укључујући појам контролног члана и дужности контролног акционара у случају промене контроле, затим чланове са значајним капитал учешћем и мањинске чланове као субјекте дужности. Закључује да лица са значајним капитал учешћем не треба да буду субјекти свих облика дужности лојалности у компанијском праву.

У трећем наслову анализира лица према којима постоје дужности. Након анализе друштва и чланова као лица према којима постоје дужности, кандидаткиња испитује заштиту интереса чланова друштва предвиђањем дужности према друштву, затим заштиту интереса запослених, поверилаца и осталих интереса у оквиру института дужности. На крају, анализира и контролисано друштво као лице према коме постоје дужности.

Пето поглавље под називом „**Дужност пријављивања правног посла и радње у којима постоји лични интерес или интерес повезаних лица**“, подељено је на два наслова: Предмет дужности и Одобрење правног посла или радње.

У оквиру првог наслова, након разматрања односа са институтом стицања и располагања имовином велике вредности, указујући на неподударност рокова за подношење тужби, а затим и односа са правилом о

посебном режиму уговора јавног акционарског друштва са акционарима након регистрације (скривене исплате) као односу општег и посебног, кандидаткиња дефинише послове са личним интересом. После утврђивања појма и врста послова са личним интересом, посебно имајући у виду лица према којима привредно друштво предузима посао, кандидаткиња анализира правни режим тих послова. Утврђује да је оправдано њихово регулисање да би се спречило присвајање имовине друштва и неравномерне исплате члановима. Посебно се бави зајмом као послом са личним интересом, када је лице са дужностима зајмодавац а друштво зајмопримац, на који се примењује општи режим у оквиру система дужности, али и правило субординације зајмова. Бави се и случајем када је друштво зајмодавац, а лице са дужностима зајмопримац, анализирајући рестриктивни и либерални приступ овом питању. Ради утицаја решења из рачуноводственог права на решења компанијског права, анализира послове са повезаним лицима у рачуноводственом праву, закључујући да је озбиљна грешка српског законодавца некритичко преузимање решења из рачуноводственог права у погледу дужности лица са значајним капитал учешћем у оквиру компанијског права. Кандидаткиња даље указује на значај правног регулисања послова са личним интересом на нивоу Европске уније. На крају, наводи да је правно релевантан не само лични интерес у правним пословима, већ и у правним радњама.

У другом наслову анализира појам, предмет, правне последице, услове, врсте одобрења, као и надлежност за одобрење, укључујући одобрење од стране чланова, директора, чланова надзорног одбора и других тела. Указује на недостатке законских решења у погледу надлежности за одобрење дајући предлоге на који начин би требало да буду отклоњени. Коначно, анализира и питање права гласа у случају сукоба интереса, односно приступ искључења права гласа и обавезу гласања на одређени начин. Анализира и учествовање заинтересованог лица у расправи, закључујући да је потребно забранити заинтересованом лицу да учествује у расправи, али да му је потребно омогућити да буде саслушано.

Шесто поглавље под насловом „**Дужност избегавања сукоба интереса**“, подељено је на два наслова: Појам и предмет и Однос дужности избегавања сукоба интереса са дужношћу поштовања забране конкуренције.

У оквиру првог наслова, кандидаткиња утврђује да ли се ради о правилу или дужности, затим анализира забрану злоупотребе положаја лица са посебним дужностима, као и забрану злоупотребе имовине друштва која обухвата забрану коришћења имовине, информација и корпоративних прилика. Посвећује посебну пажњу питању корпоративних прилика, дефинишући појам корпоративних прилика и затим анализирајући одобрење кршења забране и питање оставке директора ради коришћења корпоративне прилике.

У другом наслову анализирана је дужност поштовања забране конкуренције, тачније њен појам и предмет, пријављивање намере ангажовања у конкурентском друштву, потом разлике између дужности избегавања сукоба интереса и дужности поштовања забране конкуренције и на крају вишеструко директорство. Кандидаткиња закључује да је природа дужности избегавања сукоба интереса и дужности поштовања забране конкуренције јединствена, да бивше директоре треба уврстити у субјекте посебних дужности, да би дужност

поштовања забране конкуренције требала да буде диспозитивног карактера, да треба укинути забрану било каквог ангажовања у конкурентском друштву, укључујући запослење и стицање својства члана, осим ако на тај начин лице стиче својство лица са посебним дужностима према конкурентском друштву и да треба уврстити интерес повезаних лица у дефиницију забране конкуренције.

Седмо поглавље под насловом „**Последице повреде дужности код сукоба интереса**“, подељено је на три наслова: Тужбе због повреде дужности у вези са сукобом интереса, Пуноважност посла у којем постоји лични интерес и Одговорност лица са посебним дужностима.

У оквиру првог наслова, кандидаткиња анализира појам и врсте тужби због повреде дужности у вези са сукобом интереса, посебно деривативну тужбу, укључујући њен појам, питање формализма и условљености (капитал цензус, претходни захтев, трошкови), а затим и могућност подношења деривативне тужбе од стране поверилаца, као и вишеструку деривацију, индивидуалну тужбу и коначно питање надлежности за доношење одлуке о покретању поступка због повреде посебних дужности. Кандидаткиња закључује да би требало предвидети правила у погледу трошкова тужиоца по деривативној тужби, предлажући конкретна решења, омогућити повериоцима да поднесу деривативну тужбу, као и вишеструку деривацију без обзира на начин повезивања друштава. Наводи да је потребно решити питање надлежности за доношење одлуке по питању претходног захтева и допунити правила о надлежности за доношење одлуке о покретању поступка због повреде дужности.

У другом наслову анализирана је пуноважност посла у којем постоји лични интерес, закључујући да се ради о рушљивим правним пословима. Након анализе појма и недостатака правног посла са личним интересом, конкретно у случајевима непостојања одобрења, незаконитог одобрења и мана воље на страни друштва, испитан је и различит правни режим пуноважности послова у вези са заступањем од пуноважности послова у вези са сукобом интереса.

У трећем наслову кандидаткиња испитује одговорност лица са посебним дужностима. Посебно се бави питањем врсте и природе имовинске одговорности. Након бављења општим питањима, анализира одговорност директора и чланова за проузроковану штету друштву, солидарну одговорност лица са дужностима, са њима повезаних лица и других несавесних лица, питање кривице лица са посебним дужностима, ослобођење од одговорности, али и питање накнаде штете када је уговор поништен. Након тога, анализира право друштва на пренос користи, бавећи се појмом, обимом и извором права на пренос користи (правно неосновано обогаћење, неправно пословодство), затим конкуренцијом тужби за накнаду штете и преносом користи и коначно односом са правилом пословне процене. Закључује да је одговорност лица са посебним дужностима за проузроковану штету уговорна одговорност, јер права и обавезе чланова и директора произилазе из ранијег правног односа, при чему је извор обавеза својство члана, односно функција директора. Кандидаткиња закључује да је противправност посебан услов одговорности лица са посебним дужностима који обухвата кривицу, односно представља њен облик. Даље наводи да је извор права на пренос користи правно неосновано обогаћење, али да то може бити и неправно пословодство у појединим случајевима. Коначно,

износи закључак да се однос правила пословне процене и сукоба интереса своди на однос дужности пажње и дужности лојалности.

У осмом поглављу, односно „Закључку“, кандидаткиња Јелена Лепетић резимира резултате доказивања постављених хипотеза до којих је дошла на основу истраживања и анализе претходно наведених питања. Кандидаткиња даје конкретне предлоге у погледу измена и допуна постојећих законских решења који омогућавају практичну примену резултата истраживања.

V Коришћена методологија

Приликом израде предложене докторске дисертације кандидаткиња је, имајући у виду сложеност теме, користила већи број различитих метода научног истраживања, и то: историјскоправни, функционални и структурални метод од теоријских метода, затим позитивноправни, упоредноправни и мултидисциплинарни од техничких метода, и коначно дедукцију, индукцију и аналогију као логичке методе.

Историјскоправни метод коришћен је у нешто мањем обиму ради правилног схватања правног режима сукоба интереса и различитог приступа континенталних и англосаксонских правних система, као и ради предвиђања даље тенденције развоја правила која се односе на сукоб интереса и предлагања адекватних решења.

Функционални метод коришћен је за утврђивање функције правног режима сукоба интереса у систему дужности у компанијском праву уопште, као и приликом разграничења од сродних института.

Структурални метод коришћен је приликом утврђивања места дужности у вези са сукобом интереса у систему дужности и посебно приликом анализирања односа дужности избегавања сукоба интереса и дужности поштовања забране конкуренције у садржинском смислу по питању структуре.

Позитивноправни метод коришћен је за анализу законских и других прописа који су релевантни за предмет овог истраживања.

Упоредноправни метод коришћен је приликом испитивања готово свих питања у оквиру теме ове докторске дисертације ради омогућавања критичке анализе која је омогућила кандидаткињи да предложи ваљана решења за српско компанијско право у погледу сукоба интереса, која су пре свега прилагођена домаћим потребама и традицији.

Мултидисциплинарни метод коришћен је приликом анализе послова са личним интересом, имајући у виду да је тај метод готово неизоставан у области компанијског права, посебно када се ради о економској анализи.

Коришћени су и логички методи обраде грађе, и то: *дедукција, индукција и аналогија*. Правилно схватање и адекватно објашњење компанијскоправног режима сукоба интереса кандидаткиња је постигла крећући се од општег ка појединачном и обрнуто, уз примену аналогије на појединим местима.

VI Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторска дисертација кандидаткиње **Јелене Лепетић** под насловом **„Компанијскоправни режим сукоба интереса“** представља значајан допринос постојећем стању српске науке компанијског права. У питању је оригиналан и самосталан рад који представља не само научни допринос у смислу бољег разумевања компанијскоправног режима сукоба интереса, већ резултате истраживања одлукује и практична применљивост. Кандидаткиња предлаже бројна решења чије би усвајање омогућило бољу примену института сукоба интереса у пракси. Докторат је од посебног значаја и због своје актуелности у позитивноправном смислу, посебно у континенталним правним системима и не мање важним опште-друштвеним импликацијама.

Компанијскоправни режим сукоба интереса је недовољно истражен у компанијском праву због одсуству ваљаних научних, а нарочито системских правничких радова на ту тему, имајући у виду да у Србији не постоји велики број теоријских расправа на ову тему, посебно не у облику монографског дела. Ситуација је слична и у региону, па се може пронаћи мањи број чланака који се баве овом темом, као и поједине целине и у оквиру дела монографског карактера која се баве одговарајућом правном дисциплином, најчешће у делима о корпоративном управљању или у уџбеницима из компанијског права. При том, теоријска расправа у тим делима најчешће нема за сврху да упореди различита упоредноправна решења, већ је претежно прегледног карактера. Када се ради о теоријским расправама у упоредном праву, важно је указати на чињеницу да је тема посебних дужности уопште у компанијском праву, па тиме и посебних дужности у вези са сукобом интереса, посебно популарна у англосаксонским правним системима, чија су решења обично служила као узор државама у процесу транзиције, које карактерише правно трансплантирање. С обзиром на то да је правно трансплантирање довело до потребе за накнадним прилагођавањем позитивноправних решења потребама праксе, односно честих промена правних правила, норме закона којим су уређена привредна друштва потребно је побољшати, па су предлози које кандидаткиња чини у докторској дисертацији посебно важни за одређење правца у том смислу. Стога, докторска дисертација на тему: Компанијскоправни режим сукоба интереса попуњава празнину која постоји када се ради о теоријским расправама у српском праву.

Докторска дисертација кандидаткиње је посебно значајна у Србији у којој је акционарска култура на врло ниском нивоу, као и што је свест малих акционара прилично неразвијена у погледу њихових интереса. Стога се у пракси дешава да велики акционари и директори разним злоупотребима оштећују „своје“ друштво радећи искључиво у своју личну корист. Није значајно да ли личним радњама оштећују друштво у својим пословима са њим (нпр. кад имају положај директора у друштву) или преко других лица која постављају на руководећа места у друштву. Таквим пословима се оштећују не само друштво, већ и маса малих акционара, повериоци, па и држава (нпр. немогућност наплате пореза), нарочито кад крупни акционар, лично или преко директора, изазове стечај друштва. Како је та изузетно штетна појава постала честа у Србији, нарочито после приватизације, а у свету је већ ваљано правно уређена и санкционисана, докторат на тему решавања компанијскоправног сукоба интереса је од великог практичног значаја као један од начина њеног сузбијања.

Докторска дисертација кандидаткиње изузетно успешно и узорно даје виђење посебних дужности у компанијском праву са аспекта правника континенталног правног система, што је посебно значајно у делу дисертације о одговорности лица са посебним дужностима, који представља најзначајнији део у погледу практичне примене резултата дисертације. Опште-друштвене импликације ситуација које су регулисане у оквиру института дужности у вези са сукобом интереса од посебног су значаја за српску привреду, имајући у виду бројне афере које је потресају. Ваљани компанијскоправни режим сукоба интереса, односно дужности избегавања сукоба интереса и пријављивања правног посла или радње у којима постоји лични интерес, доприноси већем степену правне сигурности и заштите свих релевантних интереса у оквиру привредног друштва, што се позитивно одражава и на друштво у социолошком смислу, што ову дисертацију чини још значајнијом.

VII Закључак

На основу свега наведеног, Комисија има посебно задовољство и част да констатује да докторска дисертација кандидаткиње Јелене Лепетић под насловом: „**Компанијскоправни режим сукоба интереса**“ представља самостално и оригинално правнонаучно дело које, одговоривши на све постављене хипотезе и задовољивши највише потребне стандарде, испуњава услове да буде јавно брањено, те је стога слободна да Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду упути

ПРЕДЛОГ

да прихвати позитивну оцену предметне докторске дисертације и одреди комисију за њену јавну одбрану.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Др Мирко Васиљевић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Београду

Др Небојша Јовановић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Београду

Др Марко Рајчевић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Бања Луци

На основу члана 24. и члана 135. став 7. Статута Правног факултета Универзитета у Београду, а у смислу одредаба члана 124. и 125. Статута Правног факултета Универзитета у Београду из 2002. године, Наставно-научно веће Правног факултета Универзитета у Београду, на XVII седници од 30. јуна 2014. године, донело је

О Д Л У К У

Члан 1.

Прихвата се извештај Комисије за преглед и оцену докторске дисертације кандидаткиње **ЈЕЛЕНЕ ЛЕПЕТИЋ** под насловом: **"Компанијскоправни режим сукоба интереса"**, и одређује Комисија за одбрану, у саставу:

др Мирко Васиљевић, редовни професор
др Небојша Јовановић, редовни професор
др Марко Рајчевић, редовни професор Правног факултета
Универзитета у Бања Луци.

Универзитет у Београду је, 4. јуна 2013. године, актом 02-03 број: 61206-1445/4-13, дао сагласност на предлог теме докторске дисертације. Кандидаткиња је објавила рад: „О појму insider-а у праву Европске уније“, Право и привреда, бр.4-6/2011, стр. 672-687.

Објављени рад квалификује кандидаткињу за одбрану докторске дисертације.

Члан 2.

О извршењу ове одлуке стараће се Декан Правног факултета Универзитета у Београду.

03-број: _____

Београд

ПРЕДСЕДНИК НАСТАВНО-НАУЧНОГ ВЕЋА
Декан

Професор др Сима Аврамовић